

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 335/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Tiborom Sanákom, advokátom, Námestie SNP 2, Trnava, proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 17C/2/2000-1200 z 5. októbra 2017, rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 10Co/43/2018-1412 z 21. novembra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/131/2019 z 31. júla 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 10. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby bolo napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušené, vec vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby jej bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia.

II.

Skutkové východiská

2. Napadnuté rozhodnutia boli vydané v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), a to sťažovateľky a [REDACTED]. Súčasťou rozhodovania bolo

aj vyporiadanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patriacim do BSM, pričom pre ustálenie hodnoty predmetných nehnuteľností boli celkovo vyhotovené 4 znalecké posudky. Ťažisko sporov spočíva v ocenení jednej z nehnuteľností. Išlo o stavbu súp. č. 15 vedenú v katastri nehnuteľností ako rodinný dom, v skutočnosti však v čase zániku BSM používanú ako prevádzková budova. Posledný z prizvaných znalcov (Ing. Gombár) ju ocenil na 21 094,60 eur, kým skôr ustanovená znalkyňa Ing. Nemčeková na 3 931,12 eur. Výsledná cena spornej nehnuteľnosti bola takto päťnásobne vyššia. Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) sa priklonil k znaleckému posudku Ing. Gombára, keďže tento vykonal ohliadku nehnuteľností za účasti oboch sporových strán, vykonal prieskum realitného trhu v relevantnom čase a mieste, ako aj riadne vysvetlil, prečo pri metóde polohovej diferenciácie použil vyšší koeficient. Ing. Nemčeková ohliadku vykonala len za účasti sťažovateľky, nemala k dispozícii žiadne doklady na porovnanie s už zrealizovanými prevodmi v danom mieste a čase, preto priemerný koeficient polohovej diferenciácie určila podľa orientačných priemerných koeficientov polohovej diferenciácie v Slovenskej republike publikovaných v časopise Znalectvo č. 3/2003. Na základe námietok žalobcu a po vykonanom výsluchu v písomnom stanovisku zmenila niektoré závery svojho posudku. Vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti uviedla, že nie je napojená na žiadny zdroj vody, hoci v tejto stavbe je WC aj umývadlo a z posudku Ing. Gombára vyplýva, že v objekte je základný rozvod vody a prípojka vody je zo susedného objektu. Okresný súd preto konštatoval, že pri vypracúvaní znaleckého posudku postupovala nesústreďene a bez dostatočných podkladov. Jej posudok tak vyznieva nedôveryhodne. Okresný súd preto v časti o vyporiadavaných nehnuteľnostiach rozhodol tak, že rodinný dom s garážou prikázal do vlastníctva žalobcu s povinnosťou vyrovnacej výplaty (jej výška bola znížená v dôsledku zvýšenia ocenenia stavby súp. č. 15) v prospech sťažovateľky, kým spornú stavbu súp. č. 15 prikázal do vlastníctva sťažovateľky.

3. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil, keďže sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f), ako aj podľa § 421 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol. K námietke sťažovateľky odôvodňujúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP odkázal na stabilizovanú vlastnú judikatúru a uviedol, že nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov ani nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov nezakladá dovolaním označenú vadu. K dovolaniu podľa § 421 CSP najvyšší súd argumentoval, že sťažovateľka tvrdené nesprávne právne posúdenie veci odôvodnila tým, že skutkové zistenia a z nich vyplývajúci skutkový záver sú chybné, teda, že skutkový stav, z ktorého vychádzal odvolací súd, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Najvyšší súd ako súd dovolací je však viazaný skutkovým stavom zisteným v základnom konaní (§ 442 CSP) a sťažovateľka zjavne spochybňovala riešenie skutkových, nie právnych otázok v konaní pred okresným súdom a krajským súdom. Prieskum skutkových otázok v dovolacom konaní realizovať nemožno.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka je toho názoru, že súdy v predmetnom konaní nepostupovali správne, riadne nepreverili majetkové pomery účastníkov konania a nevykonali všetky relevantné dôkazy, resp. jednotlivé dôkazy hodnotili svojvoľne, a to v takej miere, že porušili právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie.

6. Súdy si podľa nej mali uvedomiť rozpor medzi posledným znaleckým posudkom a predchádzajúcimi znaleckými posudkami, vysporiadať sa s ním, a nie len prísne formalisticky sa stotožniť s posledným znaleckým posudkom a ostatné dôkazy vykonané v predmetnom konaní (najmä znalecký posudok Ing. Nemčekovej) absolútne odignorovať.

7. Podľa sťažovateľky neobstojí ani argumentácia najvyššieho súdu, že nie každá nesprávnosť, ku ktorej dôjde v procesnom postupe súdu, zakladá bez ďalšieho prípustnosť dovolania, avšak iba taká, v dôsledku ktorej boli práva účastníka porušené v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Uvedený právny názor najvyššieho súdu podľa názoru sťažovateľky odporuje účelu súdneho konania, ako aj záverom, ku ktorým dospel ústavný súd vo svojich rozhodnutiach, ktorý vykladá právo na spravodlivé súdne konanie ako právo výsledkové. Sťažovateľka nesúhlasí ani s právnymi názormi najvyššieho súdu, že nespĺnila kritériá pre podanie dovolania, resp. že nešpecifikovala dovolacie dôvody v potrebnej miere, pričom poukázala na § 432 CSP. Uviedla, že kritériá pre nesprávne právne posúdenie veci sú okrem iného naplnené aj v prípade, ak súd zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ňou namietaná nesprávnosť právnych záverov súdov prvej a druhej inštancie spočíva predovšetkým v neudržateľnom hodnotení a odôvodnení posledného znaleckého posudku a cenového ocenenia príslušnej nehnuteľnosti. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazovala aj na neprimeranú mieru svojvôle, ktorej sa súdy dopustili pri hodnotení dôkazov (a to nielen predmetných znaleckých posudkov jednotlivo, ako aj v ich vzájomných súvislostiach), ako aj na to, že súdy nevykonali sťažovateľkou navrhované dôkazy. Pokiaľ by súdy riadne vykonali dokazovanie, tak by v zásade museli dospieť k odlišným, resp. správnym právnym záverom.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému rozsudku okresného súdu:

8. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu, keďže ho už preskúmal na základe odvolania sťažovateľky krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľke ochranu jej právam.

9. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

IV.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

10. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

11. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

12. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

13. K námietke sťažovateľky, ktorá súdom vytýkala nesprávne hodnotenie vykonaného dokazovania a nesprávnosti skutkových zistení, najvyšší súd uviedol, že na základe stabilnej rozhodovacej praxe už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov. Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila (2Cdo/159/2017, 3Cdo/59/2017, 5Cdo/47/2017 a 7Cdo/42/2017).

14. Najvyšší súd poukázal ďalej na to, že sťažovateľka vymedzila prípustnosť dovolania len všeobecným poukazom na ustanovenie § 421 CSP bez toho, aby konkrétne špecifikovala, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania. Pokiaľ sťažovateľka vo svojom dovolaní namieta nesprávne právne posúdenie veci odôvodnené tým, že skutkové zistenia a z nich vyplývajúci skutkový záver sú chybné, teda že skutkový stav, z ktorého vychádzal odvolací súd, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, najvyšší súd zopakoval, že nesprávne či nedostatočné zistenie skutkového stavu

ako dovolací dôvod CSP nepozná. Dovolací súd ani nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Táto viazanosť zisteným skutkovým stavom je nevyhnutným predpokladom pre skúmanie správnosti právneho posúdenia veci, pretože podstatou právneho posúdenia veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom (nie otázok skutkových), preto nemožno podľa najvyššieho súdu dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu.

15. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti, ako aj k nej pripojenej dokumentácie, vychádzajúc predovšetkým z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, konštatuje, že reálnym dôvodom odmietnutia dovolania bolo zistenie dovolacieho súdu o skutkovej povahe kritiky, ktorú sťažovateľka do dôvodov svojho dovolania inkorporovala. Hoci teda niektoré z právnych názorov najvyššieho súdu uvedené v jeho napadnutom uznesení ústavný súd nepovažuje za ústavne akceptovateľné (napr. konštatovaná povinnosť dovolateľa identifikovať, ktorý z dôvodov podľa § 421 CSP zakladá prípustnosť jeho dovolania), ústavný súd po preskúmaní disponibilných podkladov nemá pochybnosti, že tieto ústavne problematické závery základné práva a slobody sťažovateľky negatívne neovplyvnili. Dôvodom je práve ustálené zistenie, že sťažovateľkino dovolanie bolo založené na výhradách ku skutkovej stránke jej sporu. Regulácia dovolania v CSP je však jednoznačná v tom, že skutkové otázky v dovolacom konaní preskúmať nemožno. V tomto smere je označené rozhodnutie najvyššieho súdu bez známok zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu postupoval vo veci sťažovateľky v súlade so zmyslom a účelom aplikovaných právnych noriem a odmietnutie jej dovolania preto nereflektuje porušenie základného práva na súdnu ochranu ani jej práva na spravodlivé súdne konanie. Argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu namietané porušenie jej označených práv napadnutým uznesením ústavný súd vyhodnotil ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k vyhovujúcemu výroku nálezu ústavného súdu.

16. Na základe uvedených skutočností, keďže napadnutým uznesením nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.3. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

17. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane vyslovil názor (zdôrazňujúc pritom závery rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská v. Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, najmä jeho body 51, 53 a 54), podľa ktorého, majú na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní je sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému

rozhodnutiu odvolacieho súdu (porov. napr. III. ÚS 114/2010, I. ÚS 165/2010). Uvedená zásada sa premietla aj do novej právnej úpravy zákona o ústavnom súde, ktorý v poslednej vete ustanovenia § 124 uvádza, že ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

18. Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom vychádzal z ustáleného právneho názoru, podľa ktorého konanie pred všeobecnými súdmi je z hľadiska ústavného prieskumu potrebné posudzovať ako jeden celok. Pokiaľ súd prvej inštancie zodpovie na všetky relevantné argumenty nastolené účastníkmi v konaní a odvolací súd sa s týmto posúdením stotožní, potom ani stručnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie je v zásade dôvodom na vyslovenie protiústavnosti takéhoto rozhodnutia (II. ÚS 102/2018). Krajský súd aproboval skutkové závery okresného súdu týkajúce sa ocenenia spornej stavby súp. č. 15, ako aj jej následného prikázania do výlučného vlastníctva sťažovateľky. Vysporiadal sa aj s jej odvolacou argumentáciou o zabezpečení sťažovateľkinho ďalšieho bývania, keď zdôraznil účel konania o vyporiadaní BSM, konštatujúc, že povinnosť žalobcu vyplatiť sťažovateľke vyrovnací podiel neslúži pokrytiu prípadnej rekonštrukcie nehnuteľnosti (či už pre účely bývania v nej alebo jej prenajímania) prikázanej jednej zo strán sporu, i keď, samozrejme, túto sumu na uvedený účel môže sťažovateľka, avšak na základe jej vlastného rozhodnutia, použiť na riešenie svojej bytovej otázky.

19. Ústavný súd tak nezistil skutočnosť signalizujúcu svojvoľný postup krajského súdu bez náležitej opory v zákone. Skutkové a právne závery krajského súdu sú v napadnutom (potvrdzujúcom) rozsudku v spojení s prvoinštančným rozsudkom riadne zdôvodnené, rozsudok nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právne posúdenie sťažovateľkinej veci zo strany krajského súdu je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

20. Ústavný súd na základe posúdenia obsahu napadnutého rozsudku krajského súdu z ústavne významných hľadísk konštatuje, že krajský súd primeraným spôsobom reagoval na námietky sťažovateľky uvedené v jej odvolaní, a akceptovateľne uzavrel, že skutočnosti uvedené v odvolaní neboli spôsobilé spochybniť správnosť skutkových a právnych záverov, ku ktorým dospel súd prvej inštancie, a vecnú správnosť jeho rozsudku, preto odvolanie z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov nemožno považovať za opodstatnené. Sťažovateľka podľa krajského súdu v odvolaní neprodukovala žiadne relevantné nové tvrdenia, s ktorými by sa nevysporiadal už súd prvej inštancie. Aj v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu namietané porušenie jej označených práv týmto rozhodnutím spočívajúcu predovšetkým v kritike hodnotenia jednotlivých dôkazov ústavný súd vyhodnotil ako nedostatočnú

na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie zistiť spojitosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti ani o jej návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu